

ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางความหมายของคำ และกลวิธีการแปลที่ปรากฏใน วรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “*The Happiness of Kati*” ของ Prudence Borthwick

The Problems of Non-Equivalence at Word Level
and Translation Strategies

Applied in The Children’s Literature Named
“*The Happiness of Kati*” by Prudence Borthwick

◯ วิมลวรรณ อังสุวรรณ **

* ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.บุญเรือง ชื่นสุวิมล ที่ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในเรื่องระเบียบวิธีวิจัย จนทำให้การศึกษาค้นคว้าสำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี และขอกราบขอบพระคุณคุณงามพวรรณ เวชชาชีวะ ที่จุดประกายให้ผู้เขียนทำการศึกษาเรื่องนี้อย่างสุขใจยิ่งนัก อีกทั้งยังให้หนังสือ “*The Happiness of Kati*” ซึ่งผู้เขียนได้นำมาใช้เป็นตัวอย่างในการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนสอนการเป็นนักแปลที่ดี อีกทั้งให้คำปรึกษาอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย และคอยแก้ปัญหาให้ผู้เขียนเสมอมาจนทำให้งานชิ้นนี้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี

** นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิตศึกษาคณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาการแปลภาษาอังกฤษและไทย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอผลการศึกษาเรื่อง ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางความหมายของคำและกลวิธีการแปลที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง *"The Happiness of Kati"* ของ Prudence Borthwick โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางความหมายของคำระหว่างภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ และเพื่อศึกษากลวิธีการแปลที่ช่วยแก้ปัญหาคำไม่เท่าเทียมกันทางความหมายของคำ กลุ่มตัวอย่าง คือ หนังสือ *"The Happiness of Kati"* ของ บอร์ธวิก และ "ความสุขของกะทิ" ของงามพรรณ เวชชาชีวะ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลคำศัพท์ทุกคำที่มีความหมายภาษาอังกฤษไม่เท่าเทียมกับความหมายภาษาไทยเป็นไปตามแนวคิดของโมนา เบเจอร์ (2005)

ผลการศึกษานับสนับสนุนสมมติฐานที่ว่า (1) ความไม่เท่าเทียมกันทางความหมายของคำและความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างภาษาต้นฉบับกับภาษาฉบับแปลก่อให้เกิดปัญหาในการแปล และ (2) ผู้แปลใช้กลวิธีต่างๆ เพื่อแก้ปัญหที่เกิดจากความไม่เท่าเทียมกันทางความหมายของคำและความแตกต่างทางวัฒนธรรม กล่าวคือ ปัญหาที่เกิดจากความไม่เท่าเทียมกันทางความหมายของคำสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การไม่ปรากฏคำในภาษาฉบับแปล และคำในภาษาต้นฉบับมีความหมายต่างจากคำในภาษาฉบับแปล นอกจากนี้ ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลทั้งสิ้น 6 วิธี ได้แก่ การใช้คำยืมหรือการใช้คำยืมกับคำอธิบาย การถอดความ การใช้คำที่มีความหมายเฉพาะเจาะจง การใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าภาษาต้นฉบับ การละ และการใช้คำจำกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

Abstract

The research, "The Problems of Non-Equivalence at Word Level and Translation Strategies Applied in The Children's Literature Named *The Happiness of Kati*" by Prudence Borthwick aims to explore the non-equivalence at word level between the Thai and English languages, and to study the translation strategies used to solve such problems. The researcher chose Borthwick's *The Happiness of Kati* (Borthwick 2006) and Ngamphan Vejajiva's *ความสุขของกะทิ* (B.E. 2549) as sample collection and, then, compiled a list of vocabulary whose meaning in English is not equivalent to Thai, based on Baker's concept (Baker 2005).

The result supports two hypotheses as follows: (1) The non-equivalence at word level together with cultural differences between the source and target texts lead to problems in translation; (2) The translator applied several translation strategies to deal with the non-equivalence at word level as well as the cultural differences. That is to say, the problems arising from the non-equivalence at word level can be divided into two groups - omission in the target text, and words in the source text which have a different meaning from the target text. In order to solve these problems, the translator applied the translation methods through the use of borrowing, borrowing plus definition, paraphrasing, specific terms, words with broader meaning, omission and superordinates.

1. บทนำ

เบเคอร์ (Baker, 2005) กล่าวว่า การที่คำศัพท์ของภาษาต้นฉบับมีความหมายไม่เท่าเทียมกับคำศัพท์ของภาษาฉบับแปลอาจก่อให้เกิดปัญหาในการแปลได้ ปัญหาดังกล่าวเกิดจากการไม่ปรากฏคำดังกล่าวในภาษาฉบับแปล รูปภาษาของภาษาต้นฉบับแตกต่างจากรูปภาษาของภาษาฉบับแปล คำในภาษาต้นฉบับมีความหมายซับซ้อนจนไม่สามารถหาคำในภาษาฉบับแปลที่มีความหมายเท่ากับคำในภาษาต้นฉบับได้ คำในภาษาต้นฉบับมีความหมายทั้งทางกายภาพและทางการรับรู้ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารต่างจากภาษาฉบับแปล เป็นต้น

นอกจากนี้ เบเคอร์ (Baker, 2005) ยังกล่าวถึงกลวิธีซึ่งนักแปลอาชีพใช้แก้ปัญหาดังกล่าวด้วย ได้แก่ การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าภาษาต้นฉบับ การแปลโดยการแทนที่ทางวัฒนธรรม การแปลโดยใช้คำยืม การแปลโดยการถอดความ เป็นต้น

หลังจากที่ผู้เขียนอ่านวรรณกรรมเยาวชนแปลเรื่อง *"The Happiness of Kati"* ของบอร์ธวิก (Borthwick, 2006) ที่แปลจากเรื่อง "ความสุขของกะทิ" ของงามพรรณ เวชชาชีวะ ซึ่งตีพิมพ์ใน พ.ศ. 2549 แล้ว ผู้เขียนพบว่าความหมายของคำในภาษาไทยไม่เท่าเทียมกับความหมายของคำในภาษาอังกฤษ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาในการแปลดังตัวอย่างคำว่า "ตา" ต่อไปนี้

ภาษาต้นฉบับ : กะทิไม่เคยใช้เวลาล้างหน้าแต่งตัวนาน ตาล้อบ่่อยๆ ว่าวิ่งผ่านน้ำเสร็จแล้วหรือ (งามพรรณ เวชชาชีวะ 2549 : 13)

ภาษาฉบับแปล : Kati never took long to wash her face and get dressed, and Grandpa joked that she just waved at the washbasin as she raced past. (Borthwick 2006: 3-4)

จากตัวอย่างดังกล่าวจะเห็นได้ว่า คำว่า "ตา" มีความหมายต่างจากคำว่า "grandpa" กล่าวคือ "ตา" หมายถึง พ่อของแม่ ผัวของยาย ชายที่เป็นญาติชั้นเดียวกับพ่อของแม่หรือที่อายุ รุ่นราวคราวเดียวกับตา (ราชบัณฑิตยสถาน 2546: 454) ในขณะที่ grandpa หมายถึง the father of a person's mother or father (Cambridge Dictionaries Online, 2007) (พ่อของพ่อหรือพ่อของแม่) ซึ่งความหมายของ "grandpa" นั้นเทียบได้กับคำว่า "ตา" และ "ปู่" ในภาษาไทย ผู้แปลเลือกใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าภาษาต้นฉบับเพื่อแก้ปัญหาคำความไม่เท่าเทียมกันทางความหมายของคำ

จากงานวิจัยวรรณกรรมแปลภาษาไทยของสุตารัตน์ คงนันทะ (2546) ณัฐวรรณ อนุศาสนันท์ (2544) ปาริชาติ ญาตเวารี (2544) รลิกา สวนสม (2544) วราภรณ์ วรวิจิตร (2544) วัชรพงษ์ แจ่มประจักษ์ (2544) สุตาวดี สุขสุชีพ (2544) และศุภิกา ยิ้มละมัย (2543) พบว่า ผู้แปลใช้กลวิธีแปลความหมายในระดับคำ 4 วิธี ได้แก่ การใช้คำยืม การแปลโดยการแทนที่ทางวัฒนธรรม การสร้างคำโดยนำความหมายของคำในภาษาอังกฤษมาสร้างเป็นคำใหม่ และการละไม่แปล ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงศึกษาวรรณกรรมแปลภาษาอังกฤษเรื่อง *"The Happiness of Kati"* ในด้านสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากความไม่เท่าเทียมกันทางความหมายของคำระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษและกลวิธีที่ผู้แปลใช้แก้ปัญหาดังกล่าวว่าเหมือนกับที่ปรากฏในวรรณกรรมแปลภาษาไทยหรือไม่ ผู้เขียนตั้งสมมติฐานในการวิจัยว่า ความไม่เท่าเทียมกันทางความหมายของคำและความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างภาษาต้นฉบับกับภาษาฉบับแปลก่อให้เกิดปัญหาในการแปล และผู้แปลใช้กลวิธีต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากความไม่เท่าเทียมกันทางความหมายของคำและความแตกต่างทางวัฒนธรรม โดยคาดว่าจะสามารถใช้ผลการศึกษเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาซึ่งเกิดจากความแตกต่างทางความหมายของคำระหว่างภาษาไทยกับภาษาอังกฤษได้ต่อไป

2. แนวคิดเกี่ยวกับกลวิธีการแปลที่ช่วยแก้ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางความหมายของคำ

ผู้เขียนนำแนวคิดเกี่ยวกับกลวิธีการแปลที่ช่วยแก้ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางความหมายของคำ ของเบเคอร์ (Baker, 2005) มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เบเคอร์กล่าวถึงกลวิธีที่ใช้แก้ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางความหมายของคำไว้ดังนี้

1. การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าภาษาต้นฉบับ หรือการใช้คำจำกลุ่ม

ผู้แปลมักใช้กลวิธีนี้แก้ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางความหมายพื้นฐานระหว่างภาษาต้นฉบับกับภาษาฉบับแปล เช่น "ฟอยทอง" แปลว่า "dessert" ซึ่ง "dessert" หรือ ขนมหวานมีความหมายกว้างกว่า "ฟอยทอง" เป็นต้น

2. การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกลางๆ หรือมีความหมายเชิงอารมณ์น้อยกว่าภาษาต้นฉบับ

ผู้แปลมักใช้กลวิธีนี้เมื่อไม่สามารถหาคำในภาษาฉบับแปลที่มีความหมายเชิงอารมณ์ได้เทียบเท่ากับคำในภาษาต้นฉบับ เช่น "ครึกครื้น" แปลว่า "very enjoyable" คำว่า "very enjoyable" ให้ความหมายในเชิงอารมณ์ได้น้อยกว่า "ครึกครื้น" เป็นต้น

3. การแปลโดยการแทนที่ทางวัฒนธรรม

การแทนที่ทางวัฒนธรรม หมายถึง การแทนที่ในสิ่งที่วัฒนธรรมเฉพาะหรือเป็นการแทนที่สำนวนซึ่งใน

ภาษาฉบับแปลมีความหมายหลักไม่เหมือนกับภาษาต้นฉบับ แต่มีบางสิ่งคล้ายคลึงกัน การใช้กลวิธีนี้เป็นการกล่าวอ้างถึงความคิดที่กลุ่มเป้าหมายคุ้นเคย เช่น “acre” แปลว่า “ไร่” เป็นต้น

4. การแปลโดยใช้คำยืมหรือการใช้คำยืมกับคำอธิบาย

คำยืม (Loan word) หมายถึง คำที่เกิดจากการใช้ตัวอักษรในภาษาฉบับแปลแทนเสียงที่ตรงหรือใกล้เคียงกับเสียงของคำในภาษาต้นฉบับ (Baker, 2005) ผู้แปลนิยมใช้คำยืมในกรณีนี้ที่คำที่ต้องการแปลไม่ปรากฏคำศัพท์ในภาษาฉบับแปล นอกจากนี้ คำยืมนั้นเป็นที่รู้จักกันของผู้รับสาร อีกทั้งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมเฉพาะแนวคิดใหม่ๆ และเป็นคำที่ทันสมัยในยุคต่างๆ นอกจากนี้ การที่ผู้แปลใส่คำอธิบายคำยืมในภาษาฉบับแปลเนื่องจากต้องการให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาในภาษาต้นฉบับมากขึ้น เช่น “ห้วหิน” แปลว่า “Hua-Hin” “nightingale” แปลว่า “นกไนติงเกล” เป็นต้น

5. การแปลโดยการละ

กลวิธีนี้อาจดูเหมือนว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติอย่างยิ่ง แต่ในบางบริบทผู้แปลสามารถใช้กลวิธีนี้ได้ถ้าความหมายที่ถูกต้องยังคงอยู่ในเนื้อความที่ถ่ายทอดออกไป โดยที่คำนั้นๆ เป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นเพียงพอที่จะต้องแปลเพื่อให้ข้อความนั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น

ตัวอย่างจากเรื่อง โรมีโอและจูเลียต

*In **foolish** tears, back to your native spring;*

น้ำตาแห้งไปพลัน, กลับคืนสู่แหล่งเดิมไป;

จากตัวอย่างดังกล่าว จะเห็นว่าไม่มีการแปล “foolish” (ณัฐวรรณ อนุศาสนนันท์, 2544 : 50)

6. การแปลโดยการถอดความ

การถอดความ (Paraphrase) หมายถึง การให้ความหมายของคำศัพท์โดยการอธิบายความหรือการขยายความ (Baker, 2005) กลวิธีนี้สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

6.1 การถอดความโดยใช้คำที่สัมพันธ์กับภาษาต้นฉบับ

ผู้แปลใช้กลวิธีนี้เมื่อความหมายในภาษาต้นฉบับสามารถเทียบเคียงได้กับภาษาฉบับแปลแต่มีรูปภาษาต่างกัน นอกจากนี้ กลวิธีนี้ยังช่วยแก้ปัญหาความแตกต่างของรูปภาษาความถี่และวัตถุประสงค์ของการใช้รูปภาษาดังกล่าวระหว่างภาษาต้นฉบับกับภาษาฉบับแปล เช่น “excitedly” แปลว่า “ด้วยท่าทางตื่นเต้น” เป็นต้น ทั้งสองคำมีความหมายเหมือนกัน แต่มีรูปภาษาต่างกัน กล่าวคือ “excitedly” เป็นคำวิเศษณ์ แต่ “ด้วยท่าทางตื่นเต้น” เป็นบุพบทวลี

6.2 การถอดความโดยใช้คำที่ไม่สัมพันธ์กับภาษาต้นฉบับ

การถอดความโดยใช้คำที่ไม่สัมพันธ์กับภาษาต้นฉบับ เป็นการนำหน่วยภาษามาขยายคำจำกัดความ หรือทำให้ผู้อ่านเข้าใจคำในภาษาต้นฉบับง่ายขึ้น ผู้แปลใช้กลวิธีนี้เมื่อความหมายในภาษาต้นฉบับไม่สามารถเทียบเคียงได้กับภาษาฉบับแปล และความหมายของคำในภาษาต้นฉบับซับซ้อนกว่าความหมายของคำในภาษาฉบับแปล เช่น “เรืออีแปะ” แปลว่า “little flat-bottomed boat” เป็นต้น

7. การแปลโดยใช้ภาพประกอบ

กลวิธีนี้เป็นกลวิธีสำคัญที่ผู้แปลใช้ในกรณีที่คำในภาษาต้นฉบับมีความหมายทางกายภาพไม่เท่าเทียมกับภาษาฉบับแปล หรือในกรณีที่ข้อจำกัดด้านเนื้อที่และข้อความจากภาษาต้นฉบับสั้นและกระชับ กลวิธีนี้จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การแปลคู่มือใช้สินค้าต่างๆ เป็นต้น

3. ผลการศึกษา

จากข้อมูล ผลการศึกษานับสนับสนุนสมมติฐานที่ว่า ผู้แปลใช้กลวิธีต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากความไม่เท่าเทียมกันทางความหมายของคำและความแตกต่างทางวัฒนธรรม กล่าวคือ ผู้เขียนพบกลวิธีการแปลที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนแปลเรื่อง “The Happiness of Kati” ทั้งสิ้น 6 ประเภท ได้แก่ การใช้คำยืม หรือการใช้คำยืมกับคำอธิบาย การถอดความ การใช้คำที่มีความหมายเฉพาะเจาะจง การใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าภาษาต้นฉบับ การละ และการใช้คำจำกัดความ แต่ละประเภทย่อยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 การใช้คำยืม หรือการใช้คำยืมกับคำอธิบาย

จากข้อมูล ผู้แปลใช้คำยืมหรือการใช้คำยืมกับคำอธิบายเพื่อแก้ปัญหาการไม่ปรากฏคำในภาษาฉบับแปล ซึ่งสามารถจำแนกตามความหมายออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

3.1.1 คำเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต

“กินรี”

ภาษาต้นฉบับ : ช่วงนั้น แม่หนูยังกับ**กินรี** บินเป็นว่าเล่น ไปแทบทุกประเทศในเอเชียนี้แหละ (งามพรรณ เวชชาชีวะ 2549: 95)

ภาษาฉบับแปล : At that stage your mother was like a **Kinnaree** - the mythological creature that is half bird, half woman. She was flying off all over the place. She went to nearly every country in Asia. (Borthwick, 2006: 110)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า “กินรี” หมายถึง กิณรเพศหญิง เช่น ดุจกินรินนั่ง พักตราแห่งมานุश्य.

(ม. คำหลวง ทานกัณฑ์), กิณรีแอ่นกัณรากร. (ม.คำหลวง วนปเวสน์) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 129) ผู้แปลแปลคำดังกล่าวว่า "Kinnaree" ซึ่งเป็นการใช้คำยืม "Kinnaree" เพื่อแก้ปัญหาคำไม่ปรากฏคำในภาษาฉบับแปลและขยายความเพิ่มเติมว่า the mythological creature that is half bird, half woman เพื่อให้ผู้อ่านต่างวัฒนธรรมสามารถเข้าใจคำดังกล่าวได้ดียิ่งขึ้น

3.1.2 คำเกี่ยวกับประเพณี พิธีกรรม

"ขวัญนาค"

ภาษาต้นฉบับ : จะทำขวัญนาคกันหรืออย่างไร ร่ายยาวตั้งแต่อยู่ในท้องพ่อท้องแม่เลยดีไหม (งามพรรณ เวชชาชีวะ 2549 : 27)

ภาษาฉบับแปล : if they were planning to conduct the *Kwan Narc* recital, that part of the Buddhist ordination ceremony where the ordinand recalls his debt of gratitude to his mother for conceiving him, bearing him, and delivering him. Grandpa asked if they would like to include the nine months he spent inside his mother's womb in their recitation. (Borthwick, 2006: 22-23)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า "ขวัญนาค" หมายถึง ทำพิธีเชิญขวัญหรือเรียกขวัญมาอยู่กับตัว เช่น ทำขวัญนาค ทำขวัญเรือน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 526) ผู้แปลแปลคำดังกล่าวว่า "Kwan Narc" ซึ่งเป็นการใช้คำยืมเพื่อแก้ปัญหาคำไม่ปรากฏคำในภาษาฉบับแปล

3.1.3 คำเกี่ยวกับสถานที่

"พระที่นั่งวิมานเมฆ"

ภาษาต้นฉบับ : กะทิเคยไปทัศนศึกษาที่โรงเรียนที่พระที่นั่งวิมานเมฆ (งามพรรณ เวชชาชีวะ 2549 : 89)

ภาษาฉบับแปล : Kati had been on a school excursion to *Wimarnmek*, the Teak Mansion, (Borthwick, 2006: 102)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า "พระที่นั่งวิมานเมฆ" เป็นชื่อสถานที่ ผู้แปลแปลคำดังกล่าวว่า "Wimarnmek" ซึ่งเป็นการใช้คำยืมโดยการถ่ายอักษร เพื่อแก้ปัญหาคำไม่ปรากฏคำในภาษาฉบับแปลและการอธิบายความเพิ่ม "Teak Mansion" เพื่อให้ผู้อ่านต่างวัฒนธรรมเข้าใจความหมายได้ดียิ่งขึ้น

3.2 การถอดความ

จากข้อมูล ผู้แปลใช้การถอดความเพื่อแก้ปัญหาคำไม่ปรากฏคำในภาษาฉบับแปลซึ่งสามารถจำแนกตามความหมายออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

3.2.1 คำเกี่ยวกับประเพณี พิธีกรรม

“กรวดน้ำ”

ภาษาต้นฉบับ : ตากรวดน้ำได้ต้มน้ำใหญ่ (งามพรรณ เวชชาชีวะ, 2549: 14)

ภาษาฉบับแปล : Under the big banyan tree, Grandpa **poured water from a little brass vessel onto the ground**, completing the offering to the monks. Like a river flowing from the mountains to the sea, the water symbolized the merit they had earned and passed on to departed loved ones. (Borthwick, 2006: 5)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า “กรวดน้ำ” หมายถึง หลั่งน้ำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 18) ผู้แปลแปลคำดังกล่าวว่า “pour water from a little brass vessel onto the ground” ซึ่งเป็นการแปลโดยการถอดความเพื่อแก้ปัญหาการไม่ปรากฏคำในภาษาฉบับแปล และเพื่อให้ผู้อ่านต่างวัฒนธรรมเข้าใจความหมายของคำดังกล่าวได้ดียิ่งขึ้น

3.2.2 คำเกี่ยวกับอาหาร

“น้ำพริกlinger”

ภาษาต้นฉบับ : กะทิเปิดตะกร้าที่ยายเตรียมมา **น้ำพริกlinger** ปลาอุกฟู หมูหวาน ไข่เค็ม (งามพรรณ เวชชาชีวะ, 2549: 26)

ภาษาฉบับแปล : Kati opened the basket Grandma had packed for them: **rich sweet chili sauce**, crispy fried catfish salad, sweet pork, and salted eggs, (Borthwick, 2006: 21)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า “น้ำพริกlinger” เป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวกับอาหาร ผู้แปลแปลคำดังกล่าวว่า “rich sweet chili sauce” ซึ่งเป็นการแปลโดยการถอดความเพื่อแก้ปัญหาการไม่ปรากฏคำในภาษาฉบับแปล และเพื่อให้ผู้อ่านต่างวัฒนธรรมเข้าใจความหมายของคำดังกล่าวได้ดียิ่งขึ้น

3.2.3 คำเกี่ยวกับเครื่องใช้

“กระทายชูดมะพร้าว”

ภาษาต้นฉบับ : ยายชี้มือไปที่กระทายชูดมะพร้าวที่มุมครัว มีมะพร้าวผ่าซีกวางรออยู่แล้ว (งามพรรณ เวชชาชีวะ, 2549: 33)

ภาษาฉบับแปล : Grandma pointed to the **coconut scraper**, known to the villagers as a “scraping rabbit,” in the corner of the kitchen next to a pile of split coconuts. (Borthwick, 2006: 30)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า “กระทายชูดมะพร้าว” หมายถึง เครื่องมือสำหรับชูดมะพร้าวที่ยังไม่ได้

กะทะกะลา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 37) ผู้แปลแปลคำดังกล่าวว่า "coconut scraper" ซึ่งเป็นการแปลโดยการถอดความเพื่อแก้ปัญหาการไม่ปรากฏคำในภาษาฉบับแปล และเพื่อให้ผู้อ่านต่างวัฒนธรรมเข้าใจความหมายของคำดังกล่าวได้ดียิ่งขึ้น

3.2.4 คำเกี่ยวกับส่วนต่างๆ ของบ้าน

"หอนก"

ภาษาต้นฉบับ : มีครบทั้งเรือนนอน เรือนรี เรือนขวาง ตลอดจนเรือนครัวและ**หอนก** (งามพรรณ เวชชาชีวะ, 2549: 112)

ภาษาฉบับแปล : complete with sleeping quarters, children's quarters, a lofty hall for receiving guests, a kitchen, and a **long gallery in which to hang birdcages** (Borthwick, 2006: 132)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า "หอนก" เป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวกับส่วนต่างๆ ของบ้าน ผู้แปลแปลคำดังกล่าวว่า "long gallery in which to hang birdcages" ซึ่งเป็นการแปลโดยการถอดความเพื่อแก้ปัญหาการไม่ปรากฏคำในภาษาฉบับแปล และเพื่อให้ผู้อ่านต่างวัฒนธรรมเข้าใจความหมายของคำดังกล่าวได้ดียิ่งขึ้น

3.3 การใช้คำที่มีความหมายเฉพาะเจาะจง

จากข้อมูล ผู้แปลใช้คำที่มีความหมายเฉพาะเจาะจงเพื่อแก้ปัญหาการไม่ปรากฏคำในภาษาฉบับแปล เช่น "ปิ่นโต" เป็นต้น คำดังกล่าวเป็นคำเกี่ยวกับเครื่องใช้ตั้งรายละเอียดต่อไปนี้

"ปิ่นโต"

ภาษาต้นฉบับ : **ปิ่นโต**เป็นของรักของกะทิ (งามพรรณ เวชชาชีวะ, 2549: 16)

ภาษาฉบับแปล : Kati loved her tin **lunch container**. (Borthwick, 2006: 7)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า "ปิ่นโต" หมายถึง ภาชนะสำหรับใส่ของกิน ซ้อนกันเป็นชั้นๆ มีหูร้อยหิ้วได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 699) ผู้แปลแปลคำดังกล่าวว่า "lunch container" ซึ่งเป็นการแปลโดยการใช้คำที่มีความหมายเจาะจงเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากการไม่ปรากฏคำในภาษาฉบับแปล และเพื่อให้ผู้อ่านต่างวัฒนธรรมเข้าใจความหมายของคำดังกล่าวได้ดียิ่งขึ้น

3.4 การใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าภาษาต้นฉบับ

จากข้อมูล ผู้แปลใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าภาษาต้นฉบับเพื่อแก้ปัญหาคำในภาษาต้นฉบับมีความหมายต่างจากคำในภาษาฉบับแปล ได้แก่ คำเรียกญาติ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ลุง”

ภาษาต้นฉบับ : เสียงของลุงตอ้งดังมาจากในครัวเรือนใหญ่ (งามพรรณ เวชชาชีวะ, 2549: 53)

ภาษาฉบับแปล : *Uncle* Dong's voice sounded from the kitchen. (Borthwick, 2006: 54)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า คำว่า “ลุง” มีความหมายต่างจาก “uncle” กล่าวคือ “ลุง” หมายถึง พี่ชายของพ่อหรือแม่หรือชายที่มีวัยไล่เลี่ยแต่แก่กว่าพ่อหรือแม่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1019) ในขณะที่ “uncle” หมายถึง พี่หรือน้องของพ่อหรือแม่หรือสามีของป้า หรือน้า หรืออา (the brother of someone's mother or father, or the husband of someone's aunt) (Cambridge Dictionaries Online, 2007) ผู้แปลแปล “ลุง” ว่า “uncle” ซึ่งเป็นการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าภาษาต้นฉบับเนื่องจาก “uncle” มีความหมายเทียบเท่ากับ คำว่า “ลุง” และ “อา” และ “น้า” ในภาษาไทย

3.5 การละ

จากข้อมูล ผู้แปลใช้การละคำว่า “พี่” ซึ่งเป็นคำเรียกญาติ คำดังกล่าวเป็นคำที่มีความหมายต่างจากภาษาฉบับแปล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ภาษาต้นฉบับ : พี่ทองลูกศิษย์ยิงฟันขาวมาแต่ไกล (งามพรรณ เวชชาชีวะ, 2549: 13)

ภาษาฉบับแปล : The abbot's pupil and nephew, *Tong*, flashed his teeth in a smile that could be seen from afar. (Borthwick, 2006: 4-5)

ตัวอย่างที่ 2

ภาษาต้นฉบับ : นอกจากเหตุผลในเรื่องความสะอาด (ซึ่งเกินพอดีในความเห็นของตาแล้ว) ยังเพื่อความสะดวกในการกำกับเข้าดูแลให้พี่สัดบริดอีกด้วย (งามพรรณ เวชชาชีวะ, 2549: 20)

ภาษาฉบับแปล : as Grandpa called them—all were separated out, not only as a hygiene measure (an over-the-top hygiene measure, according to Grandpa), but for the convenience of *Sadap* when she came to do the ironing for Grandma. (Borthwick, 2006: 14)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า คำว่า “พี่” มีความหมายต่างจาก “brother” หรือ “sister” กล่าวคือ “พี่” หมายถึง ผู้ร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกันและเกิดก่อน ผู้ที่มีศักดิ์เสมอพี่ คำนำน้าหรือคนที่มียุคราวพี่หรือมีศักดิ์เสมอพี่ เช่น พี่นั้น พี่นี้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 792) ในขณะที่ “brother” หมายถึง เด็กผู้ชายหรือผู้ชายที่มี

พ่อแม่เดียวกับคุณ ส่วน "sister" หมายถึง เด็กผู้หญิงหรือผู้หญิงที่มีพ่อแม่เดียวกับคุณ (Cambridge Dictionaries Online 2007) ผู้แปลเลือกไม่แปล "พี่" ในภาษาฉบับแปล อาจเป็นเพราะผู้แปลเห็นว่าการละ "พี่" ไม่ได้ทำให้เสียความในภาษาฉบับแปล

3.6 การใช้คำจ่ากลุ่ม

คำจ่ากลุ่ม (Superordinate) หมายถึง คำที่มีความหมายกว้างๆ หรือมีความหมายครอบคลุมคำอื่นๆ คำลูกกลุ่ม (Hyponym) หมายถึง คำที่มีความหมายเฉพาะหรือมีความหมายภายใต้คำจ่ากลุ่ม เช่น เครื่องครัว จัดเป็นคำจ่ากลุ่ม ในขณะที่ ช้อน ส้อม ชาม จัดเป็นคำลูกกลุ่ม เป็นต้น จากข้อมูล ผู้แปลใช้คำจ่ากลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาคำในภาษาต้นฉบับมีความหมายต่างจากคำในภาษาฉบับแปล เช่น คำเกี่ยวกับสถานที่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"วัด"

ภาษาต้นฉบับ : พี่ทองยิ้มให้ก่อนจะแยกตัวกลับไปวัด (งามพรรณ เวชชาชีวะ, 2549: 17)

ภาษาฉบับแปล : Tong smiled at her before he left on his way home to the temple. (Borthwick, 2006: 10)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า คำว่า "วัด" มีความหมายต่างจากคำว่า "temple" กล่าวคือ "วัด" หมายถึง สถานที่ทางศาสนา โดยปรกติมีโบสถ์ วิหาร และที่อยู่ของสงฆ์หรือนักบวชเป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1059) โดยปกติแล้วคนไทยมักใช้คำว่า "วัด" เป็นศาสนสถานของศาสนาพุทธ ในขณะที่ "temple" หมายถึง ที่ประกอบกิจทางศาสนา (ไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นศาสนาพุทธ จะเป็นศาสนาอื่นก็ได้ (a building for religious practice) (Merriam-Webster Online Dictionary 2007) คำว่า "วัด" เป็นคำจ่ากลุ่ม ส่วนคำว่า "temple" เป็นคำลูกกลุ่ม

4. สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาเรื่อง "ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางความหมายของคำและกลวิธีการแปลที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนแปลเรื่อง *"The Happiness of Kati"* ของ Prudence Borthwick" แสดงให้เห็นว่า ปัญหาที่เกิดจากความไม่เท่าเทียมกันทางความหมายของคำสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การไม่ปรากฏคำในภาษาฉบับแปล และคำในภาษาต้นฉบับมีความหมายต่างจากคำในภาษาฉบับแปล นอกจากนี้ ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลทั้งสิ้น 6 วิธีเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว กล่าวคือ ผู้แปลใช้การแปลโดยใช้คำยืม หรือการใช้คำยืมกับคำ

อธิบายเพื่อแก้ปัญหาการไม่ปรากฏคำในภาษาฉบับแปล ได้แก่ คำเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต คำเกี่ยวกับประเพณี พิธีกรรม และคำเกี่ยวกับสถานที่ การแปลโดยการถอดความเพื่อแก้ปัญหาการไม่ปรากฏคำในภาษาฉบับแปล ได้แก่ คำเกี่ยวกับประเพณี พิธีกรรม คำเกี่ยวกับอาหาร คำเกี่ยวกับเครื่องใช้ และคำเกี่ยวกับส่วนต่างๆ ของบ้าน การแปลโดยการใช้คำที่มีความหมายเฉพาะเจาะจงเพื่อแก้ปัญหาการไม่ปรากฏคำในภาษาฉบับแปล ได้แก่ คำเกี่ยวกับเครื่องใช้ การแปลโดยการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าภาษาต้นฉบับ เพื่อแก้ปัญหาคำในภาษาต้นฉบับมีความหมายต่างจากคำในภาษาฉบับแปล ได้แก่ คำเรียกญาติ การแปลโดยการละเพื่อแก้ปัญหาคำในภาษาต้นฉบับมีความหมายต่างจากคำในภาษาฉบับแปล ได้แก่ คำเรียกญาติ และการใช้คำจำกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาคำในภาษาต้นฉบับมีความหมายต่างจากคำในภาษาฉบับแปล ได้แก่ คำเกี่ยวกับสถานที่

ผู้เขียนเห็นว่า นักแปลน่าจะนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้มาประยุกต์ใช้ในการแปลวรรณกรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ กล่าวคือ ความรู้ดังกล่าวช่วยแก้ปัญหาที่เกิดจากความไม่เท่าเทียมกันทางความหมายของคำ อีกทั้งยังช่วยในการเลือกกลวิธีการแปลที่เหมาะสมในการถ่ายทอดความหมายจากภาษาต้นฉบับไปสู่ภาษาฉบับแปลอีกด้วย

5. อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษา ผู้เขียนพบว่ากลวิธีการแปลที่ปรากฏใน *"The Happiness of Kati"* ได้แก่ การแปลโดยการใช้คำยืม หรือการใช้คำยืมกับคำอธิบาย การถอดความ การใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าภาษาต้นฉบับ การละ และการใช้คำจำกลุ่ม สอดคล้องกับที่เบเคอร์ (Baker, 2005) กล่าวไว้ นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับกลวิธีการแปลที่ปรากฏในวรรณกรรมแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย กล่าวคือ ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลโดยการใช้คำยืม และการแปลโดยการละเช่นเดียวกับที่ปรากฏในวรรณกรรมแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย อย่างไรก็ตาม การแปลโดยการใช้คำที่มีความหมายเฉพาะเจาะจงปรากฏเฉพาะการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น ส่วนการสร้างคำโดยนำความหมายของคำในภาษาอังกฤษมาสร้างเป็นคำใหม่ปรากฏในวรรณกรรมแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยเท่านั้น

นอกจากนี้ ผู้แปล *"The Happiness of Kati"* ยังใช้ข้อความขยายเพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติมแก่ผู้อ่านดังตัวอย่างต่อไปนี้

"กรวดน้ำ"

ภาษาต้นฉบับ : ตากรวดน้ำได้ต้นโพใหญ่ (งามพรรณ เวชชาชีวะ, 2549: 14)

ภาษาฉบับแปล : Under the big banyan tree, Grandpa poured water from a little brass vessel onto

the ground, completing the offering to the monks. Like a river flowing from the mountains to the sea, the water symbolized the merit they had earned and passed on to departed loved ones. (Borthwick, 2006: 5)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผู้แปลได้ขยายความ “กรวดน้ำ” เพิ่มเติม เพื่อให้ผู้อ่านต่างวัฒนธรรมเข้าใจความหมายของคำดังกล่าวได้ดียิ่งขึ้น

อย่างไรก็ดี ผู้แปลไม่เพียงแต่จะใช้ข้อความขยายความเท่านั้น ในบางกรณีผู้แปลยังละไม่แปลข้อความบางส่วนดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เรืออีแปะ”

ภาษาต้นฉบับ : ตาหาซื้อเรืออีแปะหรือที่ชาวบ้านในละแวกเรียกเรือป้ามภพายเที่ยวเล่นในทุ่งหนาน้ำ (งามพรรณ เวชชาชีวะ, 2549: 22)

ภาษาฉบับแปล : Grandpa bought a little flat-bottomed boat to paddle in the flooded fields when the rainy season came. (Borthwick, 2006: 16)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผู้แปลไม่แปลข้อความที่ว่า “หรือที่ชาวบ้านในละแวกเรียกเรือป้าม” ผู้แปลอาจเห็นว่าการละข้อความดังกล่าวไม่ได้ทำให้เสียความ

นอกจากนี้ ผู้เขียนพบว่า การสร้างคำที่ปรากฏในเรื่อง “ความสุขของกะทิ” แตกต่างจากเรื่อง “The Happiness of Kati” เช่น “กรวดน้ำ” เป็นคำประสม ในขณะ “poured water from a little brass vessel onto the ground” เป็นกริยาลี ส่วน “กระถางธูป” เป็นคำประสม ในขณะ “urn for incense sticks” เป็นนามวลี ด้วยเหตุนี้ จึงควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของการสร้างคำที่ปรากฏในเรื่อง “ความสุขของกะทิ” กับ “The Happiness of Kati” ต่อไป

6. ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาการใช้ข้อความขยายและการละข้อความที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนแปลเรื่อง “The Happiness of Kati” ว่าผู้แปลใช้การขยายความเพิ่มและการละในกรณีใด

2. ควรศึกษาวรรณกรรมเยาวชนแปลภาษาอังกฤษเล่มอื่นๆ ว่ามีปัญหาที่เกิดจากความไม่เท่าเทียมกันทางความหมายของคำและกลวิธีที่ผู้แปลใช้ในการแก้ปัญหาว่าเหมือนหรือต่างจากเรื่อง “The Happiness of Kati” หรือไม่ อย่างไร

3. ควรศึกษาวรรณกรรมเยาวชนแปลเรื่อง “The Happiness of Kati” ในแง่มุมอื่นๆ เช่น การศึกษาในเชิงวากยสัมพันธ์ (Syntax) วัจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics) สัมพันธสาร (Discourse) เป็นต้น ➡

บรรณานุกรม

- งามพรรณ เวชชาชีวะ. 2549. **ความสุขของกะทิ** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: แพร่สำนักพิมพ์.
- ถั้ววรรณ อนุศาสนนันท์. 2544. **กลวิธีการแปลเรื่องโรเมโอและจูเลียต บทพระราชนิพนธ์แปลในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปาริชาติ ญาณวารี. 2544. **กลวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชนของแมกไม้ เรื่อง ซิลาร้ายที่สุด และน้องเล็กยังร้ายอยู่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รลิกา สวนสม. 2544. **ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาที่ใช้ในการแปลวรรณกรรม เรื่อง The English Patient เป็นภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- วราภรณ์ วรกิจสวัสดิ์. 2544. **กระบวนการแปลเรื่องสั้น Playmates ของ เอ.เอ็ม.เบอร์เรจ เป็นภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วัชรพงษ์ แจ่มประจักษ์. 2544. **การศึกษากลวิธีของอาซา ซอจิตต์เมตต์ ในการแปลเรื่องสั้นของเออร์เนสต์ เฮมิงเวย์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ศุภิกา ยิ้มละมัย. 2543. กระบวนการ กลวิธี และการแก้ปัญหาในการแปลเรื่องสั้นเรื่องเดอะฟิลิแกน เป็นภาษาไทย. สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุดารัตน์ คงนันทะ. 2546. กระบวนการแปลวรรณกรรมเยาวชนจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย: กรณีศึกษา เรื่อง "Bill's New Frock" ของ Anne Fine. สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุดาวดี สุขสุชีพ. 2544. กลวิธีการแปลวรรณกรรมเรื่องพิชิตตะวันตก ของไชยวัฒน์ ยนเปี่ยม. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Baker, Mona. 2005. **In Other Words: A course book of translation**. New York : Routledge.
- Borthwick, Prudence. 2006. **The Happiness of Kati**. New York : Atheneum.
- Cambridge Dictionaries Online. Available from <http://www.dictionary.cambridge.org/>. 2007.
- Merriam-Webster Online Dictionary. Available from <http://www.merriam-webster.com/>. 2007.